

EuroBirdwatch 23

30 sep - 1 okt 2023

– en sammanfattning

Inledning

EuroBirdwatch ursprungliga tanke, som fortfarande gäller, är att understryka flyttande fåglars behov av rastplatser och övervintringsplatser. För över trettio år sedan när evenemanget startades var väl exploateringshotet av "skräpmarker" störst, marker som var viktiga för rastande fåglar men betraktades som värdelösa av exploaterare. Särskilt gällde detta mark utefter flod-, sjö och havsstränder, platser med god födotillgång för fåglar. Numera har vi ett ännu större hot, klimatförändringen, där kanske framförallt torka på grund av högre temperaturer och människans behov av sötvatten för bevattningsändamål. På en del håll är också det bristande modet hos politiker att vidta svåra, obehagliga åtgärder för att mildra uppvärmningen av jordklotet.

En annan viktig del av EuroBirdwatch är att ge indirekt stöd åt de BirdLife-partners som verkar i länder med sämre fågelskydd än inom EU (just nu).

Årets EuroBirdwatch

Trots missförstånd där regional- och lokalklubbar inte fått reda på rätt datum för evenemanget förrän efter höstprogramläggning så verkar ändå många ha tagit chansen att unna sig fågel-skådning under helgen. Eller missförstånd, inte ens BirdLife Sverige centralt lyckades få fram exakt datum trots upprepade påstötningar.

Hur som helst, det verkar som sagt ändå ha skådats en hel del under helgen. Dessutom fick vi ju i år verklig draghjälp av Sveriges Radios Naturmorgon. Huvudämnet för lördagens tidiga sändning var EuroBirdwatch 23. Det sändes direkt

från fågeltornet vid Stenåsabadets camping på sydöstra Öland. Trots mörkret i den tidiga gryningstimmen kunde BirdLife-gänget som deltog i sändningen notera kustpiparens lite vemodiga dubbelvissling och en insträckande kungsfågel i det svaga ljuset under det första radioinslaget.

Fler följde och vi fick en direktrapport från Batumi Raptor Count, vår BirdLife-partner i Georgien. De ligger två timmar före oss så de rapporterade om de första sträckande bruna kärrhökarna och den första flocken med ett par hundra stäppvråkar (östlig form av ormvråk)! Vi fick höra om den

korridor där rovfåglar och andra fåglar sträcker mellan Kaukasus höga bergstoppar och Svarta havets kust. Fantastiska runt 2 miljoner rovfåglar räknas in varje höst. Vårt eget, i och för sig, fantastiska fågelsträck vid Falsterbo tömmer väl Norden och kanske de västligaste delarna på Ryssland på rovfåglar medan Batumi får en stor del av Asiens rovfåglar som ska sträcka till Afrika. Så det är väl inte konstigt om både art- och individantal är betydligt större vid Georgiens fina rovfågelsträcklokaler.

Även BirdLifes ungdomsskådare, som genomförde en "Eko-skådning" med muskelkraft och/eller kommunala färdmedel, uppmärksammades i en intervju med Hugo Karlström från Linköping. [Länk till programmet.](#)

I skrivande stund ser det ut som flera BirdLife-partners i den Centralasiatiska delen av BirdLife-regionen Europa och Centralasien saknas. Ukraina, Azerbajdzjan, Armenien,

Kazakstan och Israel har varit med tidigare. Hoppas några av dem kommer med i slutrapporten trots att de direkt eller indirekt deltar i krig.

Fåglarna

Vid söndagskvällens återrapportering från BirdLife i Slovenien, som sammanställt en snabbrapport från de 28 länder som hittills rapporterat, har fler än 3,5 miljoner fåglar räknats in. Det är dock lite obalans i dessa siffror; Finland och vi i Sverige står för 3 miljoner av dessa. Det finns flera anledningar, två är att vi har ett tydligt synligt fågelsträck över våra länder vid den här tiden och vi har effektiva rapportsystem Artportalen, som sammanställer siffrorna för oss snabbt och enkelt från alla som skådat under EuroBirdwatch23.

Om vi till att börja med blickar lite på andra länder så sköts det en dvärgörn i förra året på Malta under EuroBirdwatch. I år var det en fiskgjuse, ringmärkt i Lettland, som fick sätta livet till. Fiskgjusen beslagtogs av polisen på Malta.

I Uzbekistan sågs hela 834 stäppvipor vilket är glädjande för en globalt hotad art.

En annan hotad grupp är den vilda fennoskandinaviska (egentligen norska) populationen av fjällgås. Hela den gruppen på 122 individer håller till och räknades in vid Lake Kerkini i Grekland. Där fanns också 3 000 vanliga pelikaner – en fin summa med europeiska mått mätt och förmodligen globalt också.

Från Albanien rapporteras om en stor flock på 163 flyttande tjockfotar, ett land som vi inte får observationer ifrån så ofta. Där genomfördes också aktiviteter för att försöka förhindra en utbyggnad av Viora International Airport som, om de genomförs, hotar IBA-området i Narta Lagoon. Man förstår att det är ett viktigt område eftersom över 1000 långnäbbade måsar och 1300 flamingoer räknades in under aktiviteten/eventemanget. Uppenbarligen ett konkret exempel på EuroBirdwatch huvudsyfte.

Sverige

Här i Sverige har flera ovanliga arter upptäckts några dagar innan EuroBirdwatch-helgen. De har haft den goda smaken att stanna kvar; svarand och ringand i Västergötland, en kohäger i Värmland och två rara stenskvättor; nunne och isabella på Gotland exempelvis. Många andra ovanliga fåglar har setts. Artantalet är lika högt i EuroBirdwatch som toppåret 2016. En bidragande orsak är det dök upp en del havsfågelarter i Skåne och på Västkusten som kräver lite kraftigare vindar från västsektorn. Individantalet

ligger mer på en medelnivå eftersom EuroBirdwatch23 inte sammanföll med någon extrem sträckdag för gäss. Det var dock en bra sträckdag för bo- och bergfink med över en halvmiljon individer inräknande. För att nå riktiga höga siffror krävs att det är toppdagar med sträckande gäss, änder, ringduva och bo/bergfink samtidigt. Allt detta går att kolla på [Artportalen](#) dels under tema EuroBirdwatch samt dels också att följa dag för dag under Sök/Fåglar.

Något annat som är värt att notera är att trana kom in på "topp 3-listan" för första gången. Det illustrerar verkligen hur tranan ökat de senaste 40-50 åren, nästan en explosion från att vara en mossarnas sällsynta vildmarksfågel till att numera finnas överallt på både lämpliga och både olämpliga platser i odlingslandskapet.

Ringduveunge Stenåsabadet Foto: Niclas Lignell

Uppenbarligen är det också rörelse på svartmesar i Sverige just nu. Hela 590 individer räknades in vid Venastugan, Oset, under EuroBirdwatch-evenemanget där.

Från Torne lappmark rapporteras också två sydliga rariteter i form av härfågel och turturduva. På Holmön utanför Umeå noterades en vitryggig hackspett. Frågan är om det är välkommen påspädning österifrån till den lilla nya vitryggskoloniseringen vid norra norrlandskusten eller en av de svenska vitryggarna från närområdet?

Aktiviteter

Vid Stenhusa och Naturbokhandeln arrangerade naturum Ottenby, Ölands Ornitologiska Förening och BirdLife Sverige en "snabbskådarskola". Så här skriver Kajsa Grebäck: "Vi

pratade med folk som kom till Stenhusagård, en del kom dit för att vi hade skåderskolan, några åkte runt på Skördefesten och en del hade Naturbutiken som mål. Av alla besökare till Naturbutiken pratade vi med ett 40-tal personer. Variationen var stor mellan de vi träffade, någon hade fågelfobi, några allmänt nyfikna och fågelintresserade medan andra hade skådat hela livet. Vi berättade om hur man kan bli en fågelskådare och om litteratur, appar, kikare och EuroBirdwatch. Vi lånade ut kikare och visade besökarna tranor och gäss mm som stod ute på

fältet. Höjdpunkten var en kaspisk trut." Foto: Niclas Lignell

Nybro-Emmaboda Fågelklubb hade som vanligt två aktiviteter, en i Emmaboda kommun och en i Nybro kommun.

Ulf Edberg rapporterar att 6 personer deltog i aktiviteten i Madesjö intill Nybro. 35 arter sågs. Det var lite sämre än vanligt, förmodligen p.g.a. det blåsiga vädret med hårda vindbyar från väster. Dessutom var det ovanligt torrt, med torrlagda diken och våtmarker. Det har knappt regnat något på en hel månad.

Antalet individer var också skralt, endast grön-siska, ringduva och grågås var det tvåsiffriga antal av. Det enda sträcket var 47 grågäss som drog rakt västerut, rätt emot vinden, istället för mot sydväst eller söder som de brukar göra här.

Vid Emmaboda och Skävremaden noterades 48 arter med sträck av storskarv, kanadagås, vit-kindadgås, grågås samt ängsbiplärka berättar Torgny Berntsson.

Västmanlands OF

Västmanlands ornitologiska förening sen många år tillbaka arrangerat Euro Birdwatch tillsammans med Naturskolan i Asköviken. De har öppet hus och vi står för fågelkunskapen och guidar från fågeltornet. I år hade vi en strålande dag med riktigt gott om både folk och fåglar.

Några större överraskningar bjöd inte fågeltornet på utan det var mest vad man kan förvänta sig

Ringmärkning vid Hamre våtmark uppmärksammade SVT lokalt. Här kan du följa inslaget [här](#) och nedan följer nyhetstexten för inslaget:

svt NYHETER

Nyheter

Lokalt

Sport

SVT Play

Barn

VÄSTMANLAND

"Det är för att följa trender och se hur det går i naturen" – följ med till Hamre och se hur ringmärkningen går till. Foto: Robert Gustavsson/SVT

På Hamre våtmark i Västerås ringmärks hundratals fåglar

UPPDATERAD 1 OKTOBER 2023 PUBLICERAD 1 OKTOBER 2023

Varje helg i snart två månader har Johan Karlsson och andra fågelentusiaster fångat in och ringmärkt fåglar i Västerås på Hamre våtmark. I deras nät har runt 600 fåglar fastnat hittills. – Man får otroligt mycket data via ringmärkning, säger ornitologen, Johan Karlsson.

Under en och samma helg i hela Europa skådas, räknas och ringmärks det flyttfåglar i projektet Eurobirdwatch. I Sverige kan det tyckas självklart att fåglar är fridlysta, men framförallt i de östra delarna av Europa är det inte alls så, menar Johan Karlsson på Västmanlands ornitologiska förening.

– Här är det en folkrörelse, men det är det inte på alla ställen. Det är enskilda personer som kämpar mot myndigheter och företag. Dom vill vi uppmärksamma genom den här dagen.

Räknar varje helg

Varje helg mellan slutet på augusti till slutet på oktober räknas och ringmärks det flyttfåglar i Västerås. Det är mest olika sorters sångare, mesar, men även kungsfiskare fastnar i näten.

– Den största ökningen i antal i år står svarthättan för, det har varit ett hundratal av bara den.

"Nötkråka, skäggmesar, flyger västerut" – I klippet: Häng med när fåglarna fångas in och ringmärks.

✉ Robert Gustavsson

för årstiden, men 10 rastande kustpipare hör inte till vanligheterna så de glädde.

Sen förra året har vi i föreningen utökat Euro Birdwatch till att också omfatta ringmärkning vid Hamre våtmark i utkanten av Västerås. Våtmarken ligger lättillgängligt till och gångstråket runt den används flitigt av motionärer och hundägare. En ypperlig plats att informera om fåglar och fågelskådning.

Under helgen hade vi gott om besökare och riktigt gott om fågel. På söndagen slog vi dagsrekord för platsen med 92 märkta fåglar.

Roligast var att vi märkte 2 talltitor. En fågel som hör barrskogsbältet till och ganska sparsamt observeras i städer och våtmarksmiljö. Men nu under flyttperioder kan allt hända.

Samtidigt som vi ringmärkte så körde våra ungdomar Ungdomsskådarnas EKO-rally så de cyklade till och från märkplatsen och noterade alla arter de såg och hörde utöver de som märk-

tes förstås.

I tornet hade dom en lagom besökarström under förmiddagen. Vid Naturskolan var det inte så många som vanligt, ca 30 vuxna och ett antal barn (under skolåldern). Det var lönehelg och tydligen fanns det mycket som konkurrerade. På bilden ser vi Torbjörn Hegedüs och Nori Ahari

Närke Foto: Lennarth Sollerman Gustafsson

som bemannade Asköviks tornet från 7 till 13.

Foto: Christina Bredin

Närkes OF fanns vid Venastugan, Oset:

Soluppgång vid Venastugan. EuroBirdwatch och sträckräkning. Överraskningar hittills är sträckande strandkator och större korsnäbbar. Många svartmesar, en småskrake samt en havstrut. På artlistan klockan 9 finns 62 arter. Vi fortsätter. Dagens summa av arter blev 85. Sträckräkningen gav över 3000 finkar, flera hundra svartmesar, 10 rovfågelarter och mycket mera... till exempel över 1000 tranor.

"Till slut blev det nytt Närke-rekord på svartmes IGEN, med otroliga 590 sträckande individer. Riktigt roligt att så många fick uppleva rekordet

och de små live, som kunde beskådas på nära håll - gång på gång på gång.

"Morgonens allra vackraste bild måste vara den här: På den nya generationen skådare i Närke! Killarna var superentusiastiska och ville diskutera allt från fågelantal till arter de fått uppleva

Otterlandet Foto: Thomas Birkö

vid fågelbergen i Norge. Håller tummarna för att intresset består” Ola Erlandsson, foto ovan.

Ångermanlands OF

Liksom närkingarna genomförde också Ångermanlands OF aktiviteter. Ringmärkning och rovfågelsträckräkning stod på programmet under bägge dagarna med synnerligen lyckat utbyte rapporterar Thomas Birkö:

Sträckskådning på lördag den 30 september mellan kl. 9.00 till kl. 14.10 när det kom in ihållande regn. Totalt var det fem personer med under dagen. Vädret var långt ifrån optimalt med svag västlig vind, mulet, 8 grader från morgonen med delvis regn på f.m. Bara två sparvhökar sågs sträckande fram till kl. 11.30. Sedan tilltog vinden upp till 4-6 m/s nordvästlig riktning. Då blev det bra fart på rovfågelsträcket fram till 14.10. Det var 12 grader vid avslut.

Totalt sågs under aktiviteten 68 sträckande ormvråkar, 33 sparvhökar, 4 fjällvråkar, 2 blå kärrhökar, 2 havsörnar. Dessutom var det minst tre stationära havsörnar, två gråspettar, en varfågel, en gråhäger, en flock sidensvansar, två salskrakar samt, som kronan på verket, en trumpetande bändelkorsnäbb.

Sträckskådning på söndag den 1 oktober mellan kl. 8.35 och 17.00. Denna dag var det betydligt bättre väder med ihållande nordvästlig vind men byar upp till 10-13 m/s. Vid sådana förhållanden trycks rovfågelsträcket ut mot kustbandet och blir mer koncentrerat att följa bergsryggarna längs kusten söderut. Denna dag var det 13 per-

soner med som mest under dagen och sträckskådningen kombinerades med blåbärs- och lingonplockning. Bästa sträcksummor uppvisade sparvhök med 139 ex, ormvråk med 118 ex, fjällvråk med 51 ex. Dessutom sågs 10 sträckande blå kärrhökar, 5 havsörnar, 8 stenfalkar, 5 tornfalkar 1 duvhök. Förutom rovfåglar sågs 1763 sträckande ringduvor, 2 skogsduvor, 97 tranor samt 1 ladusvala. Stationära arter var gråspett och varfågel samt enrastande kustpipare, några större strandpipare och kärrsnäppor. En mycket bra sträckdag.

Under söndagen 1 oktober bedrevs också sträckskådning på Vårdkasberget i Häggdånger av 7 personer. Där var det ett fantastiskt bra sydsträck av ringduvor med hela 13 730 ex. Dessutom 5 skogsduvor, 12 prutgäss, 192 fjällvråkar, 112 ormvråkar, 22 blå kärrhökar, 141 sparvhökar, 13 stenfalkar, en pilgrimsfalk m.m.

Ringmärkningen i Skeppsmalen, Skags udde, bedrevs både lördag och söndag av 6 personer från gryning fram till kl. 12.00. Där ringmärktes det 66 fåglar på lördagen och 40 fåglar på söndagen. Det som dominerade var kungsfåglar och talgoxar men även arter som gransångare, sävsparv, trädkrypare, järnsparv och svarthätta ringmärktes. En större flock med korsnäbbar höll till ute på udden.

I nordvästra Skåne var det Naturskyddsföreningarna i Höganäs och Ängelholm, Kullabygdens OF och Studieförbundet som bjöd in till aktiviteter

på tre lokaler. Istället för att färdas i grupp, som brukligt på våra exkursioner, kunde deltagarna själv köra till Stureholms våtmark, Svedberga ängar eller Sandön där ledare från de medverkande föreningarna stod för kunskaper och guidning. Drygt 40 deltagare såg tillsammans 99 arter, se artlista på deras [hemsida](#).

Svedberga ängar, foto Totta Sandberg
Svedberga: det kom i runda slängar 25 till 30 personer till ladan på Svedberga ängar. Redan under den första timmen var det bra fart på ormråkar och en hel del bofink med inslag av bergfink. Detta skulle hålla på mer eller mindre resten av dagen. Som vanlig mycket socialt och alla som kom fick sig en skällande hälsing från Görans hund Sigge. Svedbergagänget tackar alla som kom förbi.

Göran Paulsson, Leif Olsson och Totta Sandberg

Sandön: dagen började med en kortvarigt rastande ägretthäger och avslutades på samma sätt... däremellan kunde de ca 35 deltagarna spana in ett fint ormråkssträck, stjärtänder, tre bergänder, blå- och bruna kärrhökar mm. Kungsfiskare och skäggmesar hördes från vassen och ute över Skälderviken var havssulorna riktigt många. En toppskarv rastade bland storskarvarna på Själrönnen och både små- och storlommar passerade. Totalt såg vi 73 arter.

Lisa Lund och Thomas Wallin

Stureholm: en fantastisk höstdag med ett ihållande sträck av tättingar, mest bofink (ca 28 000) och ormråk. Dagens överraskningar var en ung kungsörn (sågs vid tre tillfällen) och en sträckande honfärgad stäpphök. Ingen gråhäger men väl en ägretthäger som rastade en kort stund i våtmarken. Minst fyra havsörnar i olika åldrar var stationära i området och sågs regelbundet. Sammanfattningsvis en härlig dag med mycket fågel i rörelse och totalt noterades 66 arter. Bengt Andersson, Gunbritt Linderholm. Karl G Nilson och Micke Jönsson

Sandön Foto Thomas Wallin

Jämtlands Ornitologiska Förening

Tre deltagare spanade vid flygplatsen på Frösön i cirka 4 timmar under lördagen. Ganska ruggigt väder med tidvis duggregn, inte optimala förhållanden för vare sig fåglar eller fågelskådare alltså. En del fågel var ändå i rörelse, totalt sågs cirka 40 arter. Ringduva och gråsiska var talrikast av de sträckande fåglarna med tresiffrigt av vardera art. Trastar, ängsbiplärkor och ringduvor uppehöll sig i större antal i närområdet. Stora tran- och gåsfloccar sågs på avstånd när de förflyttade sig mellan olika födosöks- och rastplatser. Ett fåtal tickanden hördes från en trolig dvärg-/videsparv men frustrerande nog sågs aldrig fågeln.

Noterbara arter: Prutgås, orre, fiskgjuse, hämppling (Jämtländska fenologirekord för de två sistnämnda). Daniel Hedenbo

ARTDATABANKEN

Artportalen

[Hem](#) [Rapportera](#) [Sök](#) [Listor](#) [Teman](#) [Media](#) [Hjälp](#) [Mina sidor](#)

Euro Birdwatch 2023

Den 30 september - 1 oktober skådar hela världen fåglar för att visa på fåglarnas mångfald och behov av skydd över gränserna. I Sverige innebär det arrangemang av många fågelföreningar - se [regionalföreningar](#) och [Lokalföreningar](#) på SOF-BirdLife.

Rapportera om evenemang och antal deltagare i dessa till SOF-BirdLife som rapporterar vidare till BirdLife.

En kontinuerlig uppdatering av totalresultaten kommer att synas här. Såväl uppgifter om fågelarter och -individer - allt ska räknas denna helg!

1 759 260
ex.

309
Arter

1 940
Rapportörer

2 356
Observatörer

Statistik för tidigare år				
År	Arter	ex.	Rapportörer	Observatörer
2022	300	1 099 081	1 945	2 392
2021	295	1 746 582	1 654	1 981
2020	290	1 452 165	1 754	2 174
2019	293	1 606 133	1 688	2 085
2018	293	2 055 256	1 756	2 159
2017	291	1 408 464	1 495	1 854
2016	305	2 584 315	1 616	1 991
2015	276	1 111 510	1 460	1 789
2014	287	2 948 489	1 623	2 010
2013	252	305 686	1 610	2 028
2012	250	2 460 808	1 586	1 911
2011	251	1 789 901	1 435	1 739
2010	245	1 148 017	1 336	1 631
2009	243	629 211	1 176	1 441
2008	246	1 164 302	1 099	1 352
2007	258	1 193 315	1 239	1 504
2006	243	1 006 805	1 104	1 313
2005	258	1 440 577	932	1 103
2004	255	1 426 335	748	866
2003	249	323 909	662	775
2002	249	921 107	461	584
2001	241	1 107 966	396	408

Landskapsligan	
Antal arter per landskap	
1 Skåne	207
2 Västergötland	203
3 Uppland	189
4 Öland	187
5 Halland	184
6 Bohuslän	177
7 Småland	161
8 Södermanland	159
9 Östergötland	157
10 Götaland	147
11 Västernorrland	141
12 Närke	134
13 Dalarna	130
14 Västmanland	126
15 Medelpad	125
16 Värmland	125
17 Blekinge	121
18 Hälsingland	118
19 Ängermanland	110
20 Norrbotten	106
21 Gästrikland	101
22 Dalsland	97
23 Jämtland	91
24 Luleå län	54
25 Lycksele län	38
26 Torne län	36
27 Pite län	28
28 Härjedalen	24
29 Åsele län	20

Topplista, arter	
Antal räknade individer per art	
1 Ob. bo-/bergfink	389 687
2 Ringduva	165 449
3 Trana	156 847
4 Bofink	130 434
5 Blåsand	103 983
6 Grågås	101 505
7 Ängsbiplärka	62 572
8 Grönsiska	60 136
9 Gråsiska	28 403
10 Bergfink	27 646
Kärnsnäppa	26 806
Kricka	25 726
Prutgås	25 507
Tofsvipa	23 220
Stare	22 927
Ejder	21 829
Kanadagås	18 060
Fiskmå	16 481
Stjartand	14 749
Vitkindad gås	14 518

Ej rapporterade (chans i %)	
Prognos baserad på 1-12 okt 2012-2022	
1 Rödspov	87
2 Mindre sångsvan	84
3 Strömstare	79
4 Rödhalad gås	46
5 Större pipplärka	46
6 Småspov	34
7 Prärielöpare	31
8 Brunsångare	31
9 Törnsångare	30
10 Tajgablåstjärt	29
11 Praktejder	25
12 Brednåbbad simsnäppa	23
13 Rosenstare	23
14 Fjällpipare	19
15 Höksångare	18
16 Sibirisk pipplärka	18
17 Vitgumpad buskskvätta	17
18 Småfläckig sumphöna	15
19 Smalnåbbad simsnäppa	15
20 Bronsisbis	15

4 oktober var detta inrapporterat. Aktuella rapport hittar du på artportalen.se/EuroBirdwatch

eurobirdwatch.eu/

Tack

Slutligen ett tack till alla som deltagit. Det förtjänas att understryka det indirekta stöd vi tillsammans ger de länder inom BirdLife Europa och Centralasien som inte har samma goda fågelskydd som de flesta länder inom EU.

Anders Lundquist och Kajsa Grebäck